

Departementspromemoria Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor, Ds 2019:15

Ku2019/01349/CSM

Länsstyrelsen i Stockholm har tagit del av departementspromemorian *Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor*. Myndigheten lämnar övergripande synpunkter på utredningen utifrån myndighetens roll som nationell samordnings- och uppföljningsmyndighet för strategin för romsk inkludering. Synpunkter på sakinhåll i utredningen kommer även att lyftas.

Länsstyrelsens uppdrag

Länsstyrelsen i Stockholm har sedan 2012 i uppdrag¹ att samordna och följa upp regeringens samordnade och långsiktiga strategi för romsk inkludering. Länsstyrelsen i Stockholm ska fungera som motorn i arbetet för romsk inkludering och stöttar bland annat kommuner och myndigheter i att utveckla arbetssätt och metoder. Myndigheten har en nära samverkan med de så kallade utvecklingskommunerna² som under 2016–2019 har i uppdrag att utveckla verksamhet för romsk inkludering på lokal nivå. Dessa kommuner får ett statligt bidrag för att bygga upp en struktur i den kommunala förvaltningen för att förbättra romers inkludering inom de områden som är utpekade i strategin. Myndigheten samverkar också med de myndigheter som har särskilda uppdrag inom romsk inkludering. Slutligen bedriver myndigheten ett eget metodutvecklingsarbete med syfte att fler kommuner ska arbeta med frågan. Uppdraget utgår från ett rättighetsperspektiv.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholm instämmer i utredningens övergripande budskap om att arbetet som sker idag inom romsk inkludering inte är tillräckligt och välkomnar därför att analyser görs för hur arbetet kan intensifieras. Länsstyrelsen i Stockholm gör dock bedömningen att utredningens förslag om inrättandet av en myndighet för romska frågor inte är rimlig eller efterfrågad i nuläget. Länsstyrelsen i Stockholm anser att flera påståenden som görs i utredningen är otillräckligt underbyggda vilket medför flera felaktiga slutsatser.

¹ Ku2015/03037/DISK

² Ku2019/00159/DISK

Datum
2019-10-28

Beteckning
34835-2019

Länsstyrelsen i Stockholm förordar istället en modell där länsstyrelserna får finansierade uppdrag med att stärka arbetet med romsk inkludering och den nationella minoritetspolitiken lokalt och regionalt. Länsstyrelsen i Stockholm, bör ges ett fortsatt samlat nationellt samordningsansvar som inkluderar stöd till övriga länsstyrelser.

Länsstyrelsen i Stockholm anser även att det bör inrättas ett nytt statsbidrag för kommunernas arbete med romsk inkludering. Statsbidraget bör vara långsiktigt och likna det som finns för kommuner som ingår i förvaltningsområden för finska, samiska och meänkieli.

Länsstyrelsen i Stockholm avslår utredningens förslag om en ny myndighet för romska frågor.

Många insatser på lokal och nationell nivå de senaste tio åren

Det har snart passerat tio år sedan Delegationen för romska frågor i betänkandet *Romers rätt – en strategi för romer i Sverige* (SOU 2010:55) föreslog att det bland annat skulle inrättas ett sekretariat för romska frågor och en tjugoårig strategi för romsk inkludering. Länsstyrelsen i Stockholm anser att det idag finns en relativt upparbetad struktur för hur arbetet kan bedrivas, även om det ofta saknas tillräckliga resurser för arbetet.

Länsstyrelsen i Stockholm har konstaterat i ett flertal årsrapporter inom romsk inkludering att arbetet på lokal nivå är viktigt och gör skillnad för den enskilda individen. Länsstyrelsen i Stockholm har dock betonat att arbetet på lokal nivå är sårbart, är beroende av enskilda tjänstepersoner samt att arbetet inte alltid bedrivs i ordinarie strukturer. Myndigheten har vidare sett en påfallande risk att arbetet avstannar om finansieringen från staten upphör.

Länsstyrelsen i Stockholm delar utredningens bild av att det saknas en långsiktighet och stabilitet i frågor som rör romsk inkludering. Länsstyrelsen i Stockholm bedömer att det har funnits en frustration avseende kortsiktigheten i de uppdrag som kommuner och myndigheter har inom romsk inkludering. Det är också ett hinder att frågan inte beaktas i ett tvärsektoriellt perspektiv i kommunerna och detta får konsekvenser. Ett exempel på detta är att det kan vara en utmaning att få till ett samarbete med övriga förvaltningar än den där frågan har sin hemvist.

I Länsstyrelsen i Stockholms dialog med utvecklingskommunerna framkommer en påtaglig oro för vad som kommer att ske efter årsskiftet 2020 då de inte längre får statligt stöd för att arbeta med frågan. Länsstyrelsen i Stockholm har även en dialog med ett flertal andra kommuner och det är påtagligt att frågan ofta har låg status generellt. Det kan även finnas en oförståelse kring varför en kommun ska arbeta med frågan.

Länsstyrelsen i Stockholm har i ett flertal årsrapporter för romsk inkludering konstaterat att frågan inte är prioriterad och sällan finns på den politiska dagordningen på lokal nivå.

Datum
2019-10-28

Beteckning
34835-2019

Långsiktighet är A och O

Länsstyrelsen i Stockholm har i olika rapporter inom romsk inkludering påtalat att det bör inrättas ett nytt statsbidrag för kommunernas arbete med romsk inkludering. Statsbidraget bör vara långsiktigt och likna det som finns för kommuner som ingår i förvaltningsområden för finska, samiska och meänkieli. Ett sådant långsiktigt statsbidrag bör ersätta den form av finansiering som pilot- och utvecklingskommuner har fått sedan 2012. Detta skulle kunna bidra till att kommunerna kan göra långsiktiga verksamhetsplaneringar och mäta effekterna av arbetet. Det skulle även kunna öka förutsättningarna för en fruktbar och bestående dialog med den romska målgruppen.

3.4 Alternativ till ett nationellt center

Länsstyrelsen i Stockholm förordar en styrmodell där länsstyrelserna får finansierade uppdrag för att stärka arbetet med nationella minoriteters rättigheter regionalt. Länsstyrelsen i Stockholm, bör ha ett fortsatt samlat nationellt samordningsansvar som inkluderar stöd till övriga länsstyrelser.

Av departementspromemorian framgår det att arbetet med minoritetspolitiken och strategin för romsk inkludering är en separat och något apart del av Länsstyrelsen i Stockholms verksamhet. Myndigheten delar inte denna bild. Länsstyrelsen i Stockholm har dels uppdrag inom en rad olika verksamhetsområden, dels sektorsövergripande frågor, till exempel mänskliga rättigheter, jämställdhetsfrågor och funktionshinderpolitiken. Myndigheten arbetar även rättighetsbaserat.

Samordnings- och uppföljningsansvaret för romsk inkludering och den nationella minoritetspolitiken har bidragit till att myndigheten idag har en gedigen erfarenhet och goda kontakter och nätverk med kommuner, regioner, myndigheter och civilsamhället.

Myndigheten har under dessa år i båda uppdragen arbetat med att stötta kommuner, regioner och myndigheter men även genomfört kunskapshöjande insatser. Myndigheten har således en bred erfarenhet av att arbeta med frågan ur olika perspektiv.

Behålla nuvarande ordning men ge fler myndighetsuppdrag och utöka med fler utvecklingskommuner

Länsstyrelsen i Stockholm anser att förslaget som beskrivs ovan skulle vara ett mer realistiskt alternativ än inrättandet av en myndighet för romska frågor. Detta förutsätter dock en långsiktig och stabil finansiering. Som myndigheten tidigare tagit upp i detta remissyttrande så är det på lokal nivå som skillnader kan göras i romers livsvillkor. Länsstyrelsen i Stockholm instämmer om att kortsiktiga uppdrag för kommuner och myndigheter skapar en osäkerhet men menar att detta skulle kunna åtgärdas genom inrättandet av ett nytt långsiktigt statsbidrag. En sådan modell skulle bidra till en större förutsägbarhet i de olika aktiviteter och insatser som behöver genomföras.

Datum
2019-10-28

Beteckning
34835-2019

4.2 En myndighet för romska frågor ska inrättas

Länsstyrelsen i Stockholm avslår utredningens förslag om en ny myndighet för romska frågor.

Länsstyrelsen i Stockholm delar inte utredningens bedömning att en myndighet för romska frågor är den extraordinära insats som krävs för att på allvar stänga det välfärdsgap som kan finnas mellan romer och den övriga befolkningen.

Länsstyrelsen i Stockholm anser istället att kommuner och myndigheter på ett tydligare sätt behöver arbeta med ett rättighetsperspektiv och ha ett inkluderande förhållningssätt. Bara då kommer romer i större utsträckning kunna tillvarata sina mänskliga rättigheter.

Länsstyrelsen i Stockholm anser även att förslaget om inrättandet av en myndighet för romska frågor går stick i stäv med strategins intentioner som tydligt föreskriver att arbetet ska bedrivas i ordinarie strukturer.

Utredningen saknar en analys av hur romer, kommuner, regioner och andra myndigheter anser att en myndighet för romska frågor kan bidra till att fler romer tillgodogör sig sina mänskliga rättigheter. Det saknas även en diskussion om hur den nya myndigheten i praktiken skulle bidra till att kommuner bättre fullföljer sina åtaganden gentemot den romska minoriteten.

Länsstyrelsen i Stockholm ser en farhåga i att en ny myndighet skulle kunna bidra till att isolera frågor som rör romsk inkludering och att kommuner i större utsträckning avsäger sig ansvar med hänvisning till den nya myndigheten.

Länsstyrelsen i Stockholm anser även att en myndighet för romska frågor skulle utgöra en märklig signal mot de övriga nationella minoriteterna i fråga om status.

Länsstyrelsen i Stockholm ställer sig även undrande till hur den föreslagna myndigheten för romska frågor, kan säkerställa att principen om icke-diskriminering beaktas i större utsträckning, det vill säga att individer som identifierar sig som romer inte ska riskera att bli diskriminerade i kontakt med exempelvis arbets- eller bostadsmarknaden.

4.7 Stödja andra förvaltningsmyndigheters arbete

Utredningen tar upp att den nya myndigheten ska utgöra ett komplement till redan pågående arbete och inte ersätta övriga myndigheters verksamhetsområden och kommuners arbete med att säkerställa romers mänskliga rättigheter. Länsstyrelsen i Stockholm anser att utredningen inte har problematiserat eller konkretiserat detta tillräckligt. Myndigheten ser liksom vissa av de romer som utredningen varit i kontakt med, en risk för att myndigheter och kommuner avsäger sig ansvar om en myndighet inrättas och att arbetet lokalt riskerar att stagnera.

Datum
2019-10-28

Beteckning
34835-2019

5.2 Förslag till finansiering

I budgetproposition för 2020 har regeringen aviserat en påtaglig minskning av medel inom området romsk inkludering, från 15,5 miljoner till 1,5 miljoner. Länsstyrelsen i Stockholm ser därför utredningens förslag om att myndigheten för romska frågor vid full drift kommer att behöva en årlig medelstilldelning på 20 miljoner och 14 helårsarbetskrafter som orealistisk. Länsstyrelsen i Stockholm menar att detta även skulle kunna skapa motsättningar mellan de nationella minoriteter som inte har egna statliga institutioner.

Länsstyrelsen i Stockholm ställer sig även frågande till hur en årlig medelfördelningen på 20 miljoner till myndigheten för romska frågor ställer sig i relation till en eventuell myndighet för nationella minoritetsfrågor, som tillika är föreslagen att utgöra värmyndighet.

Övriga kommentarer

Sedan denna utredning redovisades till regeringskansliet i februari 2018, har regeringskansliet beslutat om en ny minoritetspolitik med utgångspunkt i *Delbetänkandet Nästa steg? Förslag för en förstärkt minoritetspolitik, SOU 2017:60*. Vidare har en utredning *Samordning, utveckling och uppföljning för en stärkt minoritetspolitik, Dir. 2018:86* tillsatts som ska analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska organiseras. Detta har medfört att det har varit en utmaning i framtagandet av detta remissyttrande då utredningen refererar till ett tidigare utgångsläge inom den nationella minoritetspolitiken och strategin för romsk inkludering.

Beslutande

Beslutet har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg med enhetschef Pernilla Ek som föredragande. I den slutliga handläggningen har tillväxtdirektör Anna Conzen medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.